

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto

Kestävät valinnat osaksi organisaation arkea

Jätteen määrän ja haitallisuuden vähentäminen
Pohjois-Karjalan maakuntaliitossa

Julkaisu 208, 2022

Kestävät valinnat osaksi organisaation arkea

***Jätteen määrän ja haitallisuuden vähentäminen
Pohjois-Karjalan maakuntaliitossa***

Sanni Penttinen

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto
Pielisjoen linna, Siltakatu 2
80100 JOENSUU

Puhelin 013 337 4700
kirjaamo@pohjois-karjala.fi
www.pohjois-karjala.fi

Taitto Sanni Penttinen

Kuvat Sanni Penttinen

ISBN 978-952-6623-76-4 (PDF)
ISSN 1795-5610

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton julkaisut
www.pohjois-karjala.fi/julkaisut

Circwaste

LIFE15 IPE FI 004

Circwaste-hanke saa EU:lta rahoitusta, jolla hankkeen materiaalit on tuotettu. Materiaaleissa esitetty sisältö edustaa kuitenkin ainoastaan hankkeen omia näkemyksiä, joista EU:n komissio ei ole vastuussa.

Sisältö

1 Johdanto.....	4
2 Jätteen syntyä ehkäiseminen ja haitallisuuden vähentäminen.....	5
3 Jäte herättää keskustelua.....	6
4 Minkälaista jätettä maakuntaliitossa syntyy?.....	7
4.1 Pakkausjäte.....	7
4.2 Paperi.....	7
4.3 Hankinnat.....	9
4.4 SER ja vaarallinen jäte.....	9
4.5 Muu jäte.....	10
4.6 Epäsuorasti maakuntaliiton toiminnassa syntyvät jätteet.....	10
5 Toimenpidesuosituksia jätteen syntyä vähentämiseksi ja kierrätyksen edistämiseksi.....	11
5.1 Sekajätteet kiertoon ja kierrätyspisteet kuntoon.....	11
5.2 Kestävä kulutus ja kiertotaloutta edistävät hankinnat.....	12
5.3 Tietoisuutta lisäämällä kierrätysaste kasvuun.....	13
5.4 Jäteasiat syyniin maakuntaliiton rahoittamissa hankkeissa.....	13
5.5 Paperinkäyttö kuriin.....	14
5.6 Ohjeistuksella kohti jäteteettömiä tapahtumia ja tilaisuuksia.....	14
5.7 Vaikuttavuutta vapaaehtoisilla sopimuksilla ja sitoumuksilla.....	15
5 Yhteenveto.....	16
Lähteet.....	17
Liite 1: Henkilöstökysely.....	18

1 Johdanto

Ilmastonmuutoksen ja luonnon monimuotoisuuden vähenemisen kaltaisten globaalien ongelmien ratkaisu edellyttää toimia kaikilla sektoreilla, myös jätehuollossa. Suomen kokonaisjättemäärä on kasvanut tasaisesti 2000-luvulta lähtien, eikä irtikytkentää talouskasvusta ole onnistuttu saavuttamaan. Tuoreimman jätetilaston mukaan vuonna 2020 yhdyskuntajätettä, eli kotitalouksissa ja organisaatioissa päivittäin syntyvää jätettä syntyi Suomessa lähes 3,3 miljoonaa tonnia, josta sekajätettä oli noin puolet (Suomen ympäristökeskus 2020). Yhdyskuntajätteet ovat kulutuksessa syntyvää jätettä, eli jätteen määrän vähentäminen edellyttää yksilöiltä kulutus- ja kierrätystottumusten muutoksia ja yhteiskunnalta siirtymistä kohti kiertotaloutta.

Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on mukana Euroopan komission LIFE-ohjelman rahoittamassa Circwaste - Kohti kiertotaloutta -hankkeessa (2016–2023), jossa edistetään materiaalivirtojen tehokasta käyttöä, jätteen synnyn ehkäisyä sekä materiaalien kierrätystä. Hankkeen keskeisenä tavoitteena on valtakunnallisen jättesuunnitelman toimeenpano. Keväällä 2022 valtioneuvoston hyväksymä Kierrätyksestä kiertotalouteen – valtakunnallinen jättesuunnitelma vuoteen 2027 (*Valtsu*) on EU:n jätedirektiivin (2009/98/EY) edellyttämä strateginen suunnitelma valtakunnallisista tavoitteista ja toimenpiteistä, joilla vähennetään jätteen määrää ja haitallisuutta (jätteen synnyn ehkäisy) sekä kehitetään jätehuoltoa. Valtakunnallisen jättesuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet sivat valtionhallinnon organisaatioita, mutta niiden

toteutuminen edellyttää toimia kaikilla tuotanto-, kulutus- ja jätehuoltoketjun tasoilla. Tämän vuoksi jättesuunnitelmassa esitetään toimenpiteitä myös muille julkisille toimijoille, kuten maakunnille. Valtsun maakuntia koskevat toimenpiteet keskittyvät mm. jätteen synnyn ehkäisyyn sekä kestävien tuotteiden ja ratkaisujen hankintoihin. (Ympäristöministeriö 2022.)

Tämä selvitys on toteutettu osana Circwaste-hanketta. Julkaisun tarkoitus on selvittää, millä tavalla Pohjois-Karjalan maakuntaliiton toiminnassa voidaan valtakunnallisen jättesuunnitelman linjausten mukaisesti ehkäistä jätteen syntymistä ja lisätä syntyvän jätteen kierrättämistä. Maakuntaliiton työntekijöille suunnattujen haastatteluiden ja kyselyn avulla arvioidaan, minkälaista jätettä maakuntaliiton toiminnassa syntyy sekä laaditaan toimenpidesuosituksia syntyvän jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseksi.

Toimiin jätteen määrän vähentämiseksi kannustaa valtakunnallisen jättesuunnitelman lisäksi myös Pohjois-Karjalan maakunnalliset ohjelmat ja strategiat. Ilmastokestävyys, kiertotalous ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ovat kantavia teemoja Pohjois-Karjalan strategiassa 2040, jossa visioidaan Pohjois-Karjalan olevan ilmastokestävä puhtaiden ratkaisujen ja kiertotalouden maakunta. Strategiaa toteutavassa maakuntaohjelmassa (POKAT 2025) keskiössä on ilmastonmuutoksen hillintä ja siihen sopeutuminen. Myös Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelma 2030 nimeää jätteen synnyn vähentämisen yhdeksi maakunnan ilmastotoiminnan kehittämiskohteeksi.

2 Jätteen syntyä ehkäiseminen ja haitallisuuden vähentäminen

Jätteen syntyä ehkäisyllä tarkoitetaan toimenpiteitä, joiden ansiosta jätettä ei synny lainkaan. Siihen sisältyy jätteen määrän ja haitallisuuden vähentäminen sekä toiminta, ennen kuin tuotteesta tulee jätettä, kuten tuotteen uudelleenkäyttö ja käyttöä pidentäminen tuotesuunnittelun tai jaetun käytön avulla. Tärkein keino syntyvän jätteen määrän vähentämiseksi on kulutuksen välttäminen. Ehkäisemällä jätteen syntymistä säästetään luonnonvaroja ja energiaa, pienennetään päästöjä ja jätehuollon kustannuksia sekä vähennetään jätteistä aiheutuvia haittoja.

Kiertotalouteen siirtyminen pidentää tuotteiden elinkaarta ja vähentää syntyvän jätteen määrää. Kiertotalousajattelussa jäte ei ole enää hävitettävää ylimäärää, vaan hyödynnettävissä oleva resurssi. Kiertotalous pohjautuu materiaalkiertoihin: olemassa olevia materiaaleja hyödynnetään kestävästi ja tehokkaasti, ja ne pysyvät kiertossa pitkään. Keskeistä ei ole vain jättehallinta, vaan pyrkimyksenä on sovittaa aineiden kierto, tuotanto ja kulutus maapallon kantokyvyn rajoihin ja kuluttaa tavaroiden sijasta palveluita. Palvelullistaminen ja tuotteiden yhteiskäyttö, vuokraaminen ja korjaaminen ovatkin keskeinen osa kiertotaloutta: hyvinvoinnin pohjaa ei muodosta tavaroiden ostaminen ja omistaminen, vaan niiden jakaminen ja kierrättäminen. (Valkonen et al 2019; Valtioneuvosto 2021.)

Myös organisaatiot voivat sisällyttää toimintaansa kiertotalousajattelua, ja vähentää omassa toiminnassaan syntyvän jätteen määrää. Työ organisaation toiminnassa syntyvän jätteen vähentämiseksi aloitetaan selvittämällä jätteen syntyä nykytila, eli millaista jätettä syntyy, minkälaisia hankintoja tehdään ja mitkä ovat toiminnot, joissa jätettä syntyy eniten (HSY 2010). Jätteen määrän vähentäminen edellyttää myös tutustumista organisaation toimintaympäristöön ja -tapoihin. Tässä selvityksessä jätteen syntyä nykytilaa selvitettiin Pohjois-Karjalan maakuntaliiton henkilöstölle toteutettujen haastatteluiden ja kyselyn avulla.

Selvityksen kohteena olevan Pohjois-Karjalan maakuntaliiton toimipaikka sijaitsee Pielisjoen linnassa Joensuussa. Maakuntaliitto on tilojen ainoa vuokralainen, eli kaikki Pielisjoen linnassa syntyvä jäte on maakuntaliiton tuottamaa. Tiloja vuokraa Joensuun kaupunki, joka vastaa myös kiinteistön jätehuoltosopimuksesta paikallisen jäte- ja kiertotalousyhtiö Puhas Oy:n kanssa. Tilojen siisteydestä vastaa ISS sekä asiaan nimetty henkilöstön jäsen. ISS:n siivoaja siivoaa Pielisjoen linnan yleis- ja wc-tilat kerran viikossa.

3 Jäte herättää keskustelua

Maakuntaliiton henkilöstölle suunnatussa kyselyssä selvitettiin henkilökunnan asenteita jätteen määrän vähentämistä, kierrätystä ja lajittelua kohtaan sekä arvioitiin maakuntaliiton toiminnassa syntyvän jätteen laatua ja kierrätyksen esteitä. Kyselyyn vastasi 29 henkilöä, eli 65 % koko henkilöstöstä.

Vastaajat kertovat, että maakuntaliiton toiminnan luonteesta johtuen jätettä syntyy nykyiselläänkin vähän, ja keskeinen ongelma onkin syntyvän jätteen kierrättäminen. Haasteena jätteen määrän vähentämisessä nähdään mm. ohjeistuksen puute, vanhat tottumukset ja toimintatavat, sähköisen arkistointijärjestelmän käyttämisen haasteet sekä kielteiset ja välinpitämättömät asenteet jätteen vähentämistä kohtaan. Haasteista huolimatta 76 % vastaajista on valmis muuttamaan totuttuja toimintatapoja jätteen synnyn vähentämiseksi.

”

En ole ainakaan tietoinen, että maakuntaliitossa kierrätettäisiin muuta kuin paperi. Muovi- ja metallijätettä syntyy työssämme vähän, mutta kun sitä syntyy, en tiedä, kerätäänkö sitä erikseen. Tiedostus ja opastus kierrätyksen mahdollisuuksista on heikkoa.

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton henkilöstö on pääosin hyvin kierrätystietoista, ja valtaosa vastaajista (86 %) pitää kierrättämistä tärkeänä. Yksikään vastaaja ei koe, että lajittelu ei kuuluisi hänen tehtäviinsä. Henkilöstön lajitteluosaaminen on korkeaa, sillä vaikeaksi lajittelun kokee vain 10 % vastaajista. Sama määrä vastaajia kertoo tarvitsevansa ohjausta ja ohjeita lajitteluun ja kierrättämiseen.

76 % vastaajista kokee, että maakuntaliiton tiloissa tulisi kiinnittää enemmän huomiota kierrättämiseen. Keskiarvo maakuntaliiton lajittelulle ja kierrätykselle on kouluarvosanoissa 7. Arvosanaan vaikuttaa mm. kierrätysastioiden ja muovin keräyksen puuttuminen, ahtaat tilat sekä tiedon ja ohjeistuksen puute. Keskiarvo omaa kierrätyskäyttämistä kuvaavaan kysymykseen on 8. Suuri osa vastaajista kertoo tekevänsä parhaansa toimitilan tarjoamissa puitteissa ja lajittelevansa niitä jätejakeita, joiden kierrätykselle työpaikalla on edellytykset. Osa vastaajista kertoo kuitenkin heittävänsä kaiken lajittelukelpoisenkin jätteen sekajätteeseen. Tähän kannustaa mm. keittiössä oleva iso sekajäteastia, johon jätteet on helppo heittää lajittelematta.

”

Jos ei tiedä talon lajittelu- ja kierrätyskäytännöistä on vaikeaa lajitella tai kierrättää. Eikä täällä kummoisia mahdollisuuksia tietääkseni tarjotakaan.

4 Minkälaista jätettä maakuntaliitossa syntyy?

Pohjois-Karjalan maakuntaliitossa syntyvä jäte voidaan jakaa seuraaviin kategorioihin:

- Pakkausjäte
- Paperi
- Hankinnat
- SER ja vaarallinen jäte
- Muu jäte
- Epäsuorasti maakuntaliiton toiminnassa syntyvät jätteet

4.1 Pakkausjäte

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton tiloissa syntyy useita eri pakkausjätejakeita, kuten muoviovia, kartonkia, lasia sekä metallia. Pakkausjätteen lajittelua ohjaa eniten jätehuolto-yhtiön ja vuokranantajan tarjoamat puitteet sekä toimipaikan rajalliset tilat. Tällä hetkellä Pielisjoen linnassa lajitellaan kartonki, lasi ja metalli. Lasi- ja metallipakkausten keräysastiat sijaitsevat toimipaikan keittiötiloissa, ja kartonkia kerätään kirjaamon tiloihin. Valtaosaa elintarvikkeiden muovisista tai pahvisista pakkauksista ei lajitella, sillä keittiössä ei ole erillistä keräysastiaa kartongille tai muoville.

Pielisjoen linnan pihassa on keräysastiat poltettavalle jätteelle, biojätteelle, keräyspaperille sekä -pahville. Keräysastioiden tyhjentämisestä vastaa Puhas Oy ja Joensuun Kierrätys-Kuljetus Oy. Pihan roskakotoksessa ei ole lasille ja metallille erillistä keräysastiaa, vaan toimipaikalla syntyvä lasi- ja metallijäte viedään henkilökunnan toimesta ekopisteelle.

Henkilöstökyselyn mukaan pakkausjätteen kierrätyksen ongelmana ovat puutteelliset ja epäselvästi merkityt keräysastiat sekä informaation puute. Osa vastaajista kertoo, ettei tiedä missä toimipaikan keräyspisteet sijaitsevat tai mitä jättejakeita Pielisjoen linnassa pystyy kierrättämään. Sisäinen tiedonkulku kierrätykseen ja lajitteluun liittyen koetaan puutteelliseksi, ja kierrätykselle toivotaan selkeitä raameja ja ohjeita. Lisäksi muovijätteen erilliskeräyksen puuttuminen ihmetyttää osaa vastaajista. Jokainen kyselyyn vastaaja kertoo olevansa valmis kierrättämään keittiötiloissa syntyvät pahvi- ja muovijätteet, mikäli se olisi mahdollista.

”

Muovin ja kartongin heivaaminen sekajätteeseen ei lakkaa tuntumasta ympäristöririkokseen syyllistymiseltä.

4.2 Paperi

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton paperinkulutus koostuu kopiopaperista, maakuntaliiton julkaisuista ja Pielisjoen linnaan tilattavista sanomalehdistä. Paperinkulutukseen kuuluu myös wc-tiloissa käytettävät paperit. Pielisjoen linnassa on 11 wc-tilaa, joista 4:ssä on käytössä kankainen puuvillapyyherulla käsipaperin sijaan. Tiloissa käytettävä käsipaperi päätyy sekajätteeseen. Vanhat sanomalehdet, kopiopaperit ja julkaisut lajitellaan paperinkeräykseen. Jokaisella tulostimella on oma paperinkeräyslaatikko, minkä lisäksi osassa työhuoneista on paperinkeräys. Lisäksi kirjaamon tiloista löytyy tietosuojapapereille oma keräysastia.

Kopiopaperi

Etätyön lisääntyminen, sähköisen asiointi- ja viestintäkulttuurin kehittyminen sekä sähköiseen asiakirjahallintaan ja arkistointiin siirtyminen ovat vähentäneet kopiopaperin kulutusta viime vuosina. Maakuntaliiton henkilöstö käyttää kopiopaperia hyvin ympäristötietoisesti, ja moni kokee paperitulosteet turhiksi. 96 % kyselyyn vastanneista kertoo harkitsevansa tulostamisen tarvetta ennen tulostamista, ja 86 % tulostaa vähemmän kuin ennen. Tulostettavat dokumentit ovat esimerkiksi matkustus- ja hankeasiakirjoja tai muita erilaisia työhön liittyviä dokumentteja, joiden käsittelyssä ja tarkastelussa paperiversiosta on hyötyä. 71 % vastaajista tulostaa kaksipuoleisesti aina tai useimmiten.

”

Ajatukseni ovat paperijätteessä. Liian usein työpöydälle kertyy pinkka paperia, jonka on joskus tulostanut ja tarvinnut yhden kokouksen verran. Tämä on turhaa. Selviää vähemmällä siivoamisella kun ei tulosta alun perinkään.

Sanoma- ja aikakauslehdet

Sanoma- ja aikakauslehdet ovat keskeisiä työvälineitä asiantuntija- ja edunvalvontatyötä tekeville maakuntaliiton työntekijöille. Työntekijöiden aktiivisessa käytössä ei ole sähköistä mediaseuranta, eli maakunnan uutisointia seurataan pääasiassa lehtien välityksellä. Kyselyn mukaan valtaosa (96 %) henkilöstöstä lukee paperisia sanomalehtiä toimistolla käydessään. Pielisjoen linnnaan tilataan 18:aa sanomalehteä, joista 17:ään on saatavilla myös verkkotunnukset. Sähköisiä lehtiä ja uutispalveluita lukee vähintään silloin tällöin 89 % vastaajista, eli myös verkkolehdet ovat vakiinnuttaneet asemansa. Luetuimpia lehtiä niin paperisina kuin sähköisestikin ovat Helsingin Sanomat ja Karjalainen, ja vähiten lukijoita on Kuntalehdellä ja Kuntatyönantajalla, joita lukee paperiversiona vain yksi henkilö.

Julkaisut

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton julkaisujen määrä vaihtelee vuosittain. Viime vuosina julkaisuja on tehty kahdesta kuuteen, joiden lisäksi maakuntaliitto julkaisee kaksi vertaa vuodessa Trendit-talouksatsauksen. Pääosa julkaisuista julkaistaan PDF-muotoisina digijulkaisuina, ja painoon päätyvät vain aikaa kestävä avainjulkaisut, kuten Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma POKAT ja Trendit-talouksatsaukset. Painettuja julkaisuja jaetaan luottamushenkilöille, maakuntaliiton henkilöstölle sekä yhteistyökumppaneille. Julkaisuisista syntyvän paperijätteen määrää pyritään vähentämään jo tilausvaiheessa optimoimalla julkaisujen painomäärät niin, ettei turhaa hävikkiä synny.

70 % kyselyyn vastanneista kertoo lukevansa maakuntaliiton julkaisut mieluiten sähköisinä, ja 57 % olisi valmis siirtymään täysin sähköisiin julkaisuihin. Pelkkiin digijulkaisuihin siirtymistä perustellaan mm. nykyaikaisuudella, jätteen määrän vähentämisellä sekä työajan ja rahan säästämällä. Paperijulkaisujen säilyttäminen taas on vastaajien mielestä perusteltua erityisesti aikaa kestävien julkaisujen kohdalla. Vastaajien mukaan paperijulkaisut tavoittavat eri kohderyhmiä kuin sähköiset julkaisut, niitä on helppoa jakaa erilaisissa tilaisuuksissa ja muistiinpanojen ja merkintöjen tekeminen sujuu kätevämmiin.

Nykyään taitaa suurin osa maakunnan ja koko valtakunnan asukkaista lukea sähköisiä julkaisuja. Paperijulkaisuja voisi varmaan tehdä paljon nykyistä vähemmän, lähinnä niille, jotka eivät sähköisiä lue. Kaikki varastot ovat nykyäänkin täynnä vanhoja paperijulkaisuja, jotka ovat jääneet ylimääräisiksi ja siten turhaksi jätteeksi.

4.3 Hankinnat

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton tekemät hankinnat ovat pääasiassa asiantuntijapalveluita. Hankinnoissa noudatetaan maakuntaliiton hankintaohjetta ja hankintalakia (1397/2016). Valtaosa maakuntaliiton hankinnoista alittaa kansallisen kynnyksarvon, eli tavara- ja palveluhankinnat ovat arvoltaan alle 60 000 euroa.

Hallinto- ja talousjohtaja toimii vastuuhenkilönä hankinnoissa ja tilauksissa. Päätökset tarjouspyynnön hankintakriteereistä tekee hankinnasta vastaava asiantuntija. Halutessaan tarjouspyynnössä voi painottaa erilaisia kiertotalouteen ja kestävyteen liittyviä kriteerejä, mutta tämä on harvinaista eivätkä maakuntaliiton yleiset hankintaohjeet tähän velvoita. Haastatteluiden ja kyselyn mukaan asiantuntijapalveluita hankittaessa tärkeimmät kriteerit ovat hinta, referenssit ja laatu, kun taas tuotepalveluita hankittaessa hinta, voimassa oleva sopimus, toimitusnopeus ja kotimaisuus. Ympäristönäkökulmilla kuten kierrätettyvydellä, materiaalilla ja ympäristömerkeillä on hankintapäätökseen kaikista vähiten vaikutusta.

Maakuntaliitossa hankintoja tekevistä 70 % kertoo suosivansa palveluita tuotteen sijaan, mikäli se on mahdollista. Tavaroita ja tuotteita hankitaan toimipaikalle ja hankkeisiin vähäisesti, ja pääasiassa tuote- ja tavarahankinnat ovat kulutustavaraa ja liittyvät toimiston päivittäiseen toimintaan. Maakuntaliitto mm. ostaa Pielisjoen linnan keittiöön yhteiseen käyttöön peruselintarvikkeita sekä muihin tiloihin esimerkiksi wc- ja käsipyyhepaperia, pesuaineita ja toimistotarvikkeita.

Pielisjoen linnan irtaimisto on maakuntaliiton omistuksessa. Toimistokalusteita ja muuta irtaimistoa uusitaan tarpeen mukaan ja käytöstä poistuneet, mutta käyttökelpoiset vanhat kalusteet lahjoitetaan eri kierrätystoimijoille tai viedään maakuntaliiton vuokraamaan varastoon odottamaan kierrätystä.

Maakuntaliiton markkinointiin hankitaan jonkun verran maakuntaliiton logoilla ja ilmeellä varustettua PR-tuotteita ja liikelahjoja, kuten asusteita, vaatteita ja makeisia. PR-tuotteiden ulkonäkö on suunniteltu Pohjois-Karjalan brändin ja ilmeen mukaiseksi siten, että tuotteet ovat myös arkikäyttöön ja ajan henkeen sopivia, ja näin käyttöikänsä pitkiä. PR-tuotteita ja liikelahjoja hankittaessa pyritään huomioimaan paikallisuus ja suosimaan lähellä olevia tuottajia. Pohjois-Karjalan ilmeellä varustetut tuotteet tilataan Tukutiimiltä, jonka verkkokaupasta myös yksityishenkilöt voivat tilata tuotteita. Tuotteet valmistetaan piipoja lukuun ottamatta vain tilauksesta.

4.4 SER ja vaarallinen jäte

Pielisjoen linnassa syntyy vähäisesti vaarallista jätettä. Joensuun kaupunki on vuokranantajana vastuussa lamppujen vaihdosta ja kierrätyksestä. Paristot kerätään kirjaamon tiloihin, josta ne viedään henkilöstön toimesta kierrätyspisteelle. Tulostimissa käytettävät mustekasetit lajitellaan tyhjänä sekajätteeseen, mutta mikäli ne sisältävät mustetta, tulisi ne kierrättää vaarallisena jätteenä. Henkilöstökyselyn mukaan vaarallisen jätteen kierrättämisen esteenä on tiedonpuute, sillä osalle henkilöstöstä on epäselvää, missä vaarallisen jätteen keräyspisteet sijaitsevat.

Valtaosa SER-jätteestä kierrätetään Meidän IT ja talous Oy:n eli Meitan kautta. Kuntatoimijoiden kanssa tehdyn sopimuksen mukaan kaikki maakuntaliiton ICT-laitteet, ohjelmistot ja lisenssit ovat Meitan omistuksessa ja ylläpidossa. Meita toimittaa maakuntaliitolle kannettavat puhelimet, tietokoneet, näytöt sekä muut tietokoneen oheistarvikkeet. Maakuntaliiton käytössä olevat tietokoneet ovat leasing-yhtiön omistamia. Kannettavan tietokoneen elinkaaren pituus on 3 vuotta, jonka jälkeen kone palautuu leasing-yhtiölle, joka joko myy laitteen eteenpäin tai hävittää sen SER-jätteenä.

Maakuntaliiton käytössä olevia puhelimia ei ole hankittu rahoitusyhtiön kautta, vaan ne ovat Meitan omistamia. Puhelimet pysyvät käytössä tyypillisesti muutamia vuosia. Meitan omistamia laitteita, kuten puhelimia korjataan, mikäli se on tarkoituksenmukaista ja edullisempaa, kuin uuden laitteen hankkiminen.

Henkilöstön ei ole mahdollista ostaa käytössään ollutta tietokonetta itselleen sopimusajan umpeuduttua, vaan Meita kerää käytöstä poistuneet laitteet ja laitteen kunnosta riippuen joko palauttaa ne leasing-yhtiölle tai kierrättää SER-keräyksen kautta. Toimintatapa herättää jonkun verran kritiikkiä, sillä osalla henkilöstöstä olisi kiinnostusta lunastaa toimivat laitteet itselleen sopimusajan umpeutumisen jälkeen.

Elektroniikkajätteen määrän vähentäminen olisi tärkeää! Vaatisi Meitan kanssa tehdyn sopimuksen kriittistä tarkastelua myös jätteen määrän näkökulmasta. Käyttökelpoisia laitteita vaihdetaan uusiin sopimusten umpeuduttua ja ilmeisesti ne menevät sen jälkeen SER-romuksi.

4.5 Muu jäte

Biojäte

Biojätettä kerätään kahteen keräysastiaan Pielisjoen linnan keittiötiloissa. Biojätteen päätyttyä pääasiassa ruoantähteitä, käsipaperia sekä kahvinpuruja. 90 % henkilöstökyselyn vastaajista kertoo lajittelevansa keittiötiloissa syntyvät biojätteet. Työhuoneissa syntyvä biojäte tuodaan joko keittiön biojäteastiaan, tai heitetään työhuoneen roskakoriin.

Biojäte on yksi maakuntaliiton tarkimmin kierrättämästä jätelajeista.

Tilaisuuksissa syntyvä jäte

Maakuntaliitto järjestää viikoittain erilaisia tilaisuuksia, kokouksia ja seminaareja. Tilaisuuksissa syntyy pääasiassa bio- ja sekajätettä servieteistä, ruoantähteistä, elintarvikkeiden pakkauksista sekä kuljetusastioista. Valtaosa syntyvästä jätteestä olisi kierrätettävissä. Pielisjoen linnassa järjestettävistä kokouksista ei jää juurikaan ruokahävikkiä, sillä ylijääneet ruoat ja juomat hyödynnetään henkilöstön kahvitilaisuuksissa. Kokouksissa ja muissa tilaisuuksissa pyritään välttämään kertakäyttöastioiden käyttöä, ja muovisia sisältävät kertakäyttöastiat on korvattu biohajoavilla vaihtoehtoilla. Kertakäyttöastioita käytetään pääasiassa henkilöstön iltatilaisuuksissa, joihin maakuntaliiton astiasto ei ole riittävä tai tiskihuoltoa on vaikeaa järjestää.

Kertakäyttöastioita ei kannata meidän järjestämässä tilaisuuksissa käyttää, ei edes talon sisäisissä.

Maakuntaliiton omien tilaisuuksien lisäksi Pielisjoen linnassa järjestetään myös yksityistilaisuuksia, sillä henkilöstöllä on mahdollisuus vuokrata maakuntaliiton tiloja omiin juhliinsa. Henkilöstön yksityistilaisuuksia, kuten syntymäpäiviä järjestetään tiloissa muutamia kertoja kuukaudessa. Yksityistilaisuuksissa on mahdollista hyödyntää maakuntaliiton astiastoa. Yksityistilaisuuksissa syntyvä jäte on pääasiassa bio- ja sekajätettä, josta valtaosa olisi kierrätettävissä.

Työhuoneen sekajätteet

Jokaisella toimitilan työpisteellä on oma roskakori, johon kerätään työpisteellä syntyvät jätteet. Roskakorien tyhjennys ei kuulu ISS:n viikkosiivouksen vastuulle, vaan tyhjennyksestä vastaa asiaan nimetty henkilökunnan jäsen.

Jokainen henkilöstökyselyyn vastaaja kertoo käyttävänsä työpisteellään olevaa roskakoria, ja 61 % vastaajista kertoo lajittelevansa työpisteellään syntyvät jätteet. Jokainen vastaaja olisi kuitenkin valmis lajittelemaan työhuoneessa syntyvät jätteet, mikäli lajittelu olisi helpompaa.

Työhuoneen jätteiden kierrätykseen toivotaan ohjausta, monipuolisempia kierrätysmahdollisuuksia sekä työhuone- tai kerroskohtaisiin lajittelupisteisiin siirtymistä. Kierrätysasteen nostaminen edellyttäkin työpistekohtaisista sekajäteastioista luopumista sekä parempia lajittelumahdollisuuksia Pielisjoen linnan ylimmissä kerroksissa.

Lajittelen työhuoneessani erikseen paperit, koska niille on oma astia. Jos kerroskohtaisesti olisi kierrätyspisteet, tulisi jätteitä lajiteltua varmasti vielä tarkemmin.

4.6 Epäsuorasti maakuntaliiton toiminnassa syntyvät jätteet

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton toiminnassa syntyy epäsuorasti jätettä etätyön kautta. Monipaikkaisuuden ja etätyön yleistyttyä osa henkilöstöstä tekee töitä kotoaan käsin, jonka myötä työpäivän aikana syntyvä jäte on siirtynyt osittain pois maakuntaliiton tiloista kotitalouksien käsiteltäväksi.

Toinen epäsuorasti jätettä tuottava toiminta on maakuntaliiton rahoittamat hankkeet. Pohjois-Karjalan maakuntaliitto rahoittaa useita kymmeniä hankkeita vuosittain. Maakuntaliitolla on käytössä kolme päärahoitusmuotoa: EU-rahoitteiset Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) ja kansallinen alueiden kestävä kasvun ja elinvoiman tukemisen määräraha (AKKE) sekä kuntarahoitteinen Pohjois-Karjalan tulevaisuusrahasto.

Olisi hyvä, jos tulevaisuusrahastosta myönnettävän rahoituksen ehtona olisi se, että rahoitettavassa toiminnassa tulee huomioida jätteen synnyn ehkäisy sekä syntyvien jätteen kierrätys.

5 Toimenpidesuositukset jätteen synnyn vähentämiseksi ja kierrätyksen edistämiseksi

5.1 Sekajätteet kiertoon ja kierrätyspisteet kuntoon

Pielisjoen linnassa syntyy merkittävä määrä sekajätettä, josta valtaosa olisi kierrätettävissä. Sekajätettä syntyy toimipaikan kaikissa tiloissa. Hyvät kierrätysmahdollisuudet ovat merkittävä sekajätteen määrää vähentävä tekijä (Kaipainen 2006). Maakuntaliiton toiminnassa syntyvän sekajätteen määrän vähentäminen edellyttää kierrätysmahdollisuuksien päivittämistä ja parantamista, eli keräysastioiden lisäämistä, työhuoneiden sekajäteastioista luopumista, muovinkeräyksen aloittamista, lajitteluopastusta sekä tietoisuuden lisäämistä toimipaikan kierrätysmahdollisuuksista.

Tällä hetkellä jokaisella työpisteellä on oma roskakori, jonka sisältö tyhjenetään sekajätteeseen. Työhuoneessa syntyvän sekajätteen määrää voidaan vähentää siirtymällä kerroskohtaisiin kierrätyspisteisiin, joihin kerätään tavallisimmat työpisteillä syntyvät jättejakeet. Kerroskohtaisiin kierrätyspisteisiin siirtymisen tehostaa myös toimiston päivittäisiivousta, kun kerroksen roskat ovat keskitetyksi yhdessä paikassa. Uudet jäteastiat sijoitetaan esimerkiksi kerrosten auloihin niin, että jätteiden toimittaminen onnistuu vaittomasti kaikista kerroksen työhuoneista.

Pielisjoen linnan keittiössä lajitellaan tällä hetkellä biojäte, lasi ja metalli. Suuri osa keittiössä syntyvästä jätteestä on kuitenkin pahvia ja muovia, jota ei lajitella keittiössä lainkaan. Keittiössä sekajätteeksi päätyvän jätteen määrää pystytään vähentämään merkittävästi lisäämällä pahvinkeräys myös keittiötiloihin sekä aloittamalla pakkausmuovin keräys. Pakkausmuovia voidaan kerätä sekä keittiössä että kirjaamossa. Jäte on helpointa kierrättää syntypaikallaan, minkä vuoksi keittiötiloihin on syytä hankkia uudet kierrätysastiat, jotka istuvat kooltaan rajalliseen tilaan. Keittiöön sopii esimerkiksi tornimallinen kierrätyskokonaisuus, joka sisältää keräysastiat usealle jätelajille.

Pakkausmuovin keräyksen helpottamiseksi Joensuun kaupungilta tulee pyytää pakkausmuovin keräysastia pihan roskakatokseen. Mikäli muovinkeräysastia ei ole mahdollista toimittaa, muovit kierrätetään jatkossa ekopisteen kautta, kuten metalli ja lasi. Tämä vaatii henkilöstöresurssia, eli pakkausjätteiden kierrätykselle tulee nimetä vastuuhenkilö, jonka työnkuvaan kuuluu jätteiden vieminen ekopisteelle.

Toimenpidesuositukset

- Poistetaan työhuoneiden roskakorit ja siirytään kerroskohtaisiin kierrätyspisteisiin, joissa lajitellaan yleisimmät työhuoneissa syntyvät jättejakeet
- Lisätään keittiötiloihin mahdollisuus kierrättää pahvia ja muovia ja hankitaan tilaan sopiva kierrätyskokonaisuus
- Lisätään muovinkeräys myös kirjaamon tiloihin
- Pyydetään Joensuun kaupunkia hankkimaan pakkausmuovin keräysastia pihan roskakatokseen. Mikäli astiaa ei ole mahdollista saada, tulee pakkausjätteiden kierrätykseen nimetä vastuuhenkilö ja varata henkilöstöresurssia

5.2 Kestävä kulutus ja kiertotaloutta edistävät hankinnat

Kestävien kulutustapojen edistäminen ja ympäristöystävällisten ratkaisujen käyttöönotto on julkisen sektorin vastuu, ja sen edellytetään toimivan asiassa suunnannäyttäjänä. Tämän vuoksi kestävyys ja kiertotalouden tulisi olla keskeinen kriteeri kaikissa julkisen sektorin hankinnoissa. Kestävyysnäkökulma on kirjattu myös julkisia hankintoja ohjaavan hankintalain (1397/2016) tavoitteisiin.

Valta kiertotalousratkaisujen edistämiseen on ostajan käsissä. Hankintavolyymien ei tarvitse olla iso, jotta sillä on vaikutusta: pienikin julkinen hankkija voi omalta osaltaan vaikuttaa ostamalla vähemmän, mutta laadukkaampia ja pitkäikäisiä tuotteita ja huolehtimalla oikeanlaisesta kierrätyksestä (Circwaste 2022). Hankintojen tarve, kierrätettävyys, monikäyttöisyys ja tuotteen elinkaari tulisi huomioida jo hankintaa suunniteltaessa, jolloin syntyvän jätteen määrää pystytään vähentämään jo ennen tuotteen tai palvelun hankintaa.

Kiertotaloutta voi edistää sekä tavaroiden että palvelujen hankinnoissa. Kiertotaloushankintojen tekeminen edellyttää, että kiertotalousnäkökulmat ja jätteen määrän vähentäminen huomioidaan kaikissa hankintamenettelyn vaiheissa tarpeen määrittelystä kilpailutukseen. Kilpailutusvaiheessa tarjouspyyntöön voidaan liittää kiertotaloutta edistäviä hankintakriteerejä, jotka liittyvät esimerkiksi käyttöiän pidentämiseen ja biologisen ja teknisen kierron tehostamiseen. Esimerkkejä kiertotaloutta edistävästä hankintakriteereistä löytyy [Circwaste-hankkeen julkaisemasta Kiertotaloushankintojen käsikirjasta](#).

Jo pienillä valinnoilla jokainen hankintoja tekevä voi vaikuttaa syntyvän jätteen määrään ja toimia kiertotaloutta edistävästi. Esimerkiksi toimistotarvikkeita tilatessa voi tilata suurempia eriä, jolloin välttyään ylimääräiseltä pakkausmateriaalilta, kopiopaperi voidaan vaihtaa uusiomateriaalista valmistettuun paperiin, muistamiset ja liikelahjat voivat olla materiaalin sijaan esimerkiksi paikallisia syötäviä ja logovaatteiden materiaalilta voidaan edellyttää ympäristömerkkiä.

Hankintojen ympäristö- ja kestävyysnäkökulmien huomioiminen on Pohjois-Karjalan maakuntaliitossa vielä alkutekijöissään. Hankintoja tekeviä tulee kannustaa lisäämään tarjouspyyntöihin kiertotaloutta edistäviä hankintakriteerejä ja huomioimaan kiertotalouden ja jätteen määrän vähentämisen osana hankintaprosessia. Jotta kiertotalousnäkökulmat tulevat virallisesti huomioituiksi maakuntaliiton hankinnoissa, tulee hankintoja ohjaavaan Pohjois-Karjala maakuntaliiton yleiseen hankintaohjeeseen lisätä pyrkimys kiertotalouden ja kestävyys huomioimiseen osana hankintaprosessia. Kiertotaloushankintojen tekeminen vaatii ohjeistuksen lisäksi myös koulutusta hankintoja tekeville henkilöstön jäsenille.

Toimenpidesuosituks

- Tarkastellaan uusien hankintojen tarvetta kriittisesti ja hankitaan tuotepalveluita tuotteen sijaan. Mietitään vaihtoehtoja jo hankintaa tehdessä: voidaanko ostamisen sijaan lainata tai vuokrata?
- Lisätään kestäviin hankintoihin liittyvää koulutusta
- Päivitetään Pohjois-Karjalan maakuntaliiton yleiseen hankintaohjeeseen pyrkimys kiertotalouden ja kestävyys huomioimisesta osana hankintaprosessia

5.3 Tietoisuutta lisäämällä kierrätysaste kasvuun

Lajitteluohjeiden ja lähimmän kierrätyspisteen sijainnin tietäminen ovat onnistuneen lajittelun ensimmäinen edellytys (Lamberg 2003). Henkilöstökyselyn mukaan keskeinen ongelma maakuntaliiton jätteiden käsittelyssä on tiedonpuute: henkilöstöllä ei ole tiedossa, mitä jättejakeita toimitiloissa kierrätetään, missä kierrätysastiat sijaitsevat ja mitä jätteitä astioihin saa laittaa. Jätteen määrän vähentämiseen ja kierrätyksen edistämiseen tähtäävien uusien toimintatapojen sisäistäminen vaatii ajan lisäksi ohjeistusta, viestintää ja henkilöstön sitouttamista.

Sisäistä viestintää kierrätys- ja jättesasioista tehostetaan, ja uusista toimintatavoista, jättestioiden sijainnista sekä lajitteluohjeista viestitään aktiivisesti intranet Mantrassa sekä henkilöstön yhteisissä tilaisuuksissa. Mantran Säännöt ja toimintaohjeet -sivun alle luodaan jäte- ja kierrätysasioille oma alisivu, jonne kootaan keskitetysti ajankohtaista lajittelu- ja kierrätystietoa sekä vastauksia henkilöstön esittämiin kysymyksiin. Sivulla voidaan myös murtaa jätemyyntejä, joita on ilmennyt kahvipöytäkeskusteluiden ja henkilöstökyselyn yhteydessä. Lajittelun helpottamiseksi jokaisen jättestian yhteyteen lisätään lajitteluohjeet eli tieto siitä, mitä jätteitä astiaan saa ja ei saa laittaa.

Uusien toimintatapojen jalkauttamiseksi järjestetään lajittelukampanja, jonka aikana lisätään tietoisuutta toimitilan kierrätysmahdollisuuksista, lajittelun hyödyistä sekä tavoista, joilla jokainen pystyy vähentämään syntyvän jätteen määrää. Lajittelukampanjan aikana seurataan tehostetusti keräysastioiden täyttymistä ja lajittelun onnistumista sekä annetaan lajitteluneuvontaa. Kampanjan päätteeksi henkilöstö palkitaan aktiivisuudestaan. Kampanjan jälkeen viestintää jatketaan säännöllisesti nostamalla kierrätys- ja lajitteluteemoja esiin Mantrassa. Mahdollisia nostoja ovat esimerkiksi maakuntaliitossa toteutettavat arkiset kierrätys- ja kiertotalousteot, kestävä hankinnat ja kotitoimiston lajitteluvinkit. Teemasta säännöllisesti viestimällä aihetta pidetään pinnalla ja osana arkisia keskusteluja.

Tieto toimipaikan lajittelumahdollisuuksista ja keräysastioiden sijainnista tulee sisällyttää osaksi uusien työntekijöiden perehdytystä. Lajitteluohjeet ja viestintämateriaalit tulee tarkistaa vuosittain, jotta ne ovat ajantasaiset ja vastaavat viimeisiä määräyksiä.

Toimenpidesuosituks

- Tehostetaan jäte- ja kierrätysasioihin liittyvää viestintää ja järjestetään uusien toimintatapojen jalkauttamiseksi lajittelukampanja
- Pidetään kierrätysaihetta pinnalla jakamalla Mantrassa säännöllisesti vinkkejä jätteen määrän vähentämiseen ja kierrätykseen

5.4 Jäteasiat syyniin maakuntaliiton rahoittamissa hankkeissa

Pohjois-Karjalan tulevaisuusrahasto on yksi maakuntaliiton keskeisistä rahoitusmuodoista. Kuntarahoitteisesta rahastosta jaetaan keskimäärin 50 hankkeen rahoitus vuosittain. Rahastosta rahoitetut hankkeet ovat tyypillisesti kehittämis- ja selvityshankkeita, jotka edistävät maakunnan markkinointia ja näkyvyyttä sekä toteuttavat maakuntaohjelman tavoitteita. Maakuntavaltuusto hyväksyy rahaston säännöt ja varaa vuosittain määrärahan maakuntaliiton talousarvioon. Rahastolla on vuosittain käytettävissä 675 000 euroa maakuntaa kehittäviin hankkeisiin.

Rahastosta myönnettävän rahoituksen käytön periaatteista vastaa maakuntahallitus. Nykyisellään Pohjois-Karjalan tulevaisuusrahaston käytön periaatteissa on 10 pykälää, jotka sisältävät tietoa mm. rahoituksen hakemisesta, hankkeen toteuttamisesta sekä hankkeen tiedotuksesta. Tulevaisuusrahaston käytön periaatteet eivät sisällä lainkaan hakijaa ohjavia tai velvoittavia ympäristö- tai jätenäkökulmia sisältäviä pykäläiä.

Jätteen määrän vähentämiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi Pohjois-Karjalan tulevaisuusrahaston periaatteisiin ehdotetaan uutta pykälää, jonka myötä tulevaisuusrahastosta rahoitettavissa hankkeissa tulee huomioida jätteen synnyn ehkäisy sekä syntyvien jätteiden kierrätys. Tällöin jäte- ja kiertotalousnäkökulmat kytkeytyisivät osaksi myös Pohjois-Karjalan maakuntaliiton rahoittamaa toimintaa. Uuden pykälän kautta maakuntaliitolla olisi mahdollisuus vaikuttaa positiivisesti useiden hankkeiden jäte- ja kierrätysasioihin sekä sitouttaa paikallisia toimijoita jätteen määrän vähentämiseen tähtäävään työhön.

Toimenpidesuositus

- Lisätään Pohjois-Karjalan tulevaisuusrahaston rahoituskriteereihin ehto jätteen synnyn ehkäisystä osana hankkeen toteutusta

5.5 Paperinkäyttö kuriin

Paperin käytön vähentäminen on keskeinen keino vähentää Pohjois-Karjalan maakuntaliiton toiminnassa syntyvän paperijätteen määrää. Paperinkulutusta voidaan vähentää kannustamalla sähköiseen asiakirjahallintaan ja viestintään, ohjaamalla järkevään tulostamiseen sekä pienentämällä julkaisujen painomääriä. Sanoma- ja aikakauslehtien kohdalla on myös hyvä pohtia, tilataanko kaikki lehdet Pielisjoen linnan painettuina, vai riittävätkö lehtien verkkotunnukset. Tilauksen peruutusta kannattaa harkita erityisesti lehdistä, joita lukee vain muutama henkilö viikossa. Vähiten lukijoita on Kuntalehdellä ja Kuntatyönantajalla, joita lukee paperiversiona yksi henkilö.

Kopiopaperista syntyvän jätteen määrää voidaan vähentää ohjauksella. Henkilöstö on jo nykyiselläänkin tietoinen järkevän tulostamisen periaatteista, ja valtaosa (86 %) kyselyyn vastanneista on vähentänyt tulostamista viime vuosien aikana. Henkilöstöä tulee edelleen kannustaa tulostamaan ja kopioimaan vain tarpeelliset dokumentit, ja välttämään moninkertaista arkistointia. Jos tulostaminen on tarpeellista, suositellaan kaksipuolista tulostamista ja tarkan kopiomäärän laskemista, jolloin hukkaa ja jätettä ei synny turhaan. Jokaiselle tulostimelle on hyvä lisätä kestävään paperinkäyttöön ohjaavat periaatteet. Paperin kierrättämistä edesauttaa selkeästi merkityt paperinkeräysastiat, joihin myös työhuoneissa syntyvä paperijäte voidaan kätevästi toimittaa.

Maakuntaliiton julkaisujen painomääriin on kiinnitetty viime vuosina entistä enemmän huomiota, ja julkaisujen turhaa painamista on pyritty välttämään. Julkaisujen painomääriä voidaan pienentää edelleen suosimalla digijulkaisuja sekä siirtymällä tarveperustaiseen painamiseen. Ennen painoa voidaan selvittää, moniko henkilöstöstä tai sidosryhmien edustajista haluaa paperisen kopion julkaisusta, jolloin painettuja julkaisuja tilataan vain tarpeeseen. Pienempi ja tarkkaan mitoitettu levikki laskee myös painokustannuksia.

Syksyllä 2022 Pielisjoen linnan wc-tiloissa otettiin pilottikäyttöön Lindströmin kankaiset puuvillapyyerullat, jotka Lindströmin (2022) mukaan tuottavat jopa 95 % vähemmän jätettä ja vaativat jopa 48 % vähemmän energiaa paperiin verrattuna. Kankaiset käsipyyhkeet ovat vähentäneet käsipaperista syntyvän jätteen määrää selvästi, ja pilottikohteina olevissa neljässä wc-tilassa käsipaperin käyttö on tippunut minimiin. Pilotin onnistuessa kokeilua voidaan laajentaa myös muihin wc-tiloihin, joihin pyyerullat koteloineen on mahdollista sijoittaa.

Toimenpidesuosituks

- Laaditaan kestävä paperinkäytön periaatteet ja viestitään paperinkäytön vähentämisen tärkeydestä
- Peruutetaan lehtitilaukset, joilla ei ole lukijoita, tai lukijoita on vain muutama
- Testataan julkaisuissa tarveperustaista painamista
- Pilotin onnistuessa hankitaan kankaiset puuvillapyyerullat myös muihin wc-tiloihin

5.6 Ohjeistuksella kohti jäteteettömiä tapahtumia ja tilaisuuksia

Kertakäyttömuovituotteiden määrän vähentämiseksi valtakunnallinen jättesuunnitelma linjaa kertakäyttöastioiden käytöstä. Julkisten toimijoiden tulee lopettaa kertakäyttöisten, muoviva sisältävien astioiden hankinta ja käyttö tiloissaan ja tilaisuuksissaan, ja korvata astiat uudelleenkäytettävillä. Maakuntaliiton kokouksissa ja sidosryhmätilaisuuksissa käytetään kertakäyttöastioita nykyiselläänkin maltillisesti, ja esimerkiksi muovisten kertakäyttöastioiden käyttäminen kokouksissa on lopetettu kokonaan. Pielisjoen linnassa järjestettävissä yksityistilaisuuksissa ja henkilöstön virkistystilaisuuksissa kertakäyttöastioiden käyttäminen on yleisempää. Tilaisuuksissa syntyvän jätteen määrän vähentämiseksi maakuntaliitto voi luopua kertakäyttöastioiden käyttämisestä kokonaan.

Suurissa tilaisuuksissa, joissa maakuntaliiton oma astiasto ei riitä, voidaan kertakäyttöastioiden sijaan hyödyntää astioiden vuokrauspalveluita tai suosia ruoan toimittajia, jotka tarjoavat samalla astiapalveluita.

Pielisjoen linnan yksityiskäyttöön ei ole olemassa erillistä kirjallista ohjetta, vaan ohjeet annetaan suullisesti. Tilojen vuokraajana maakuntaliitto voi laatia ohjeet tilojensa käyttäjille ja kannustaa huomioimaan jätteen määrän vähentämisen ja välttämään kertakäyttöastioiden käyttöä myös yksityistilaisuuksissa. Kirjallisesa ohjeessa voidaan avata myös muita tilan käyttäjän vastuita ja velvollisuuksia. Henkilöstölle suunnatussa kyselyssä toivotaan myös ohjeistusta helpottamaan jätteen määrän vähentämistä maakuntaliiton omista tapahtumissa ja tilaisuuksissa.

Toimenpidesuosituks

- Vältetään myös muiden kuin muoviva sisältävien kertakäyttöastioiden käyttämistä maakuntaliiton tilaisuuksissa ja tiloissa ja korvataan kertakäyttöastiat uudelleenkäytettävillä
- Laaditaan ohjeet toimitilan yksityiskäyttöön, joissa ohjeistetaan yksityistilaisuuksien järjestäjiä välttämään jätteen määrän syntymistä ja kertakäyttöastioiden käyttöä Pielisjoen linnan tiloissa
- Laaditaan ohjeistus jätteenmäärien tapahtumien järjestämiseen
- Hyödynnetään suurissa tilaisuuksissa astioiden vuokrauspalveluita ja suositaan toimittajia, joilta voi tilata ruoan lisäksi myös astiahuollon

5.7 Vaikuttavuutta vapaaehtoisilla sopimuksilla ja sitoumuksilla

Valtakunnallinen jättesuunnitelma esittää yhtenä jätteen synnyn vähentämiseen tähtäävänä toimenpiteenä vapaaehtoiset green deal -sopimukset, joiden valmistelu aloitettiin keväällä 2022 ympäristöministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön johdolla. Mukana valmistelutyössä on 80 eri toimijaa, mm. Joensuun kaupunki sekä valtaosa Suomen maakunnista.

Kiertotalouden green dealin avulla etsitään ratkaisuja jätteen synnyn ehkäisemiseksi ja vauhditetaan siirtymää kohti kiertotalouden mukaista toimintaa. Lähtemällä mukaan kiertotalouden green deal -sopimukseen, Pohjois-Karjalan maakuntaliitto tunnistaa oman toimintansa kannalta vaikuttavimmat kiertotaloustoimet, laatii niiden pohjalta sitoumuksen, toteuttaa sitoumuksen toimia sekä raportoi niiden onnistumisesta.

Kiertotalouden green dealin rinnalla Pohjois-Karjalan maakuntaliitto voi tehdä kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumuksen **Sitoumus2050-verkkopalvelussa**. Sitoumus2050 -verkkopalvelussa. Sitoumuksessa kuvataan ja määritellään konkreettiset tavoitteet ja toimenpiteet, joihin maakuntaliitto sitoutuu jätteen synnyn ehkäisemiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi. Sopimuksen tai sitoumuksen tekeminen auttaa maakuntaliittoa tunnistamaan omat vaikutusmahdollisuutensa, konkretisoi tehtävää työtä ja pitkäjänteistä maakuntaliiton kiertotalouteen linkittyviä ja jätteen vähentämiseen tähtäviä päivittäisiä tekoja.

Toimenpidesuosituks

- Laaditaan kestävä kehityksen yhteiskuntasitoumus, jossa kuvataan ja määritellään konkreettiset tavoitteet ja toimenpiteet, joihin Pohjois-Karjalan maakuntaliitto sitoutuu jätteen synnyn ehkäisemiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi
- Lähdetään mukaan kiertotalouden green deal -sopimukseen, jossa tunnistetaan Pohjois-Karjalan maakuntaliiton kannalta vaikuttavimmat kiertotaloustoimet ja laaditaan niiden pohjalta sitoumus kiertotalouden edistämiseksi

KARTONKI

MOLOK

5 Yhteenveto

Vähäjätteisempään organisaatioon siirtyminen vaatii koko työyhteisön yhteistä halua ja tahtoa kehittää työympäristön toimintatapoja. Selvityksen tulokset osoittavat, että Pohjois-Karjalan maakuntaliiton jätteen ja kierrätysasioissa on vielä kehitettävää, ja liitolla on todellinen mahdollisuus vähentää omassa toiminnassaan syntyvän jätteen määrää. Esitetyt toimenpiteet jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseksi vaativat kuitenkin suunnittelua, yhteistä keskustelua sekä henkilöstön sitoutumista. Tärkeää on, että jokainen henkilöstön jäsen tunnistaa omat vaikutusmahdollisuutensa: voinko omalla toiminnallani vähentää toimistolla syntyvän jätteen määrää, tai voinko työssäni tehdä päätöksiä ja hankintoja, jotka edistävät kiertotaloutta.

Uusien toimintatapojen omaksuminen vie aikaa, eikä kaikkia toimenpiteitä ei ole mahdollista ottaa käyttöön heti. Toimenpiteiden jalkauttaminen osaksi organisaation toimintaa vaatii vastuuttamista ja suunnittelua, johon tarvitaan johdon tukea. Selvityksen viimeisenä toimenpiteenä onkin toimenpiteiden valitseminen ja vastuuttaminen. Yhteistyössä henkilöstön kanssa on käytävä keskustelua siitä, mitkä toimenpiteet maakuntaliitossa pystytään toteuttamaan ja kuka vastaa toimenpiteiden toteuttamisesta. Toteutumisen seurannasta vastaa Circwaste-hanke, joka raportoi toimenpiteiden onnistumisesta hankkeen lopussa.

Toimenpidesuosituks

Jätteen määrän vähentämiseen tähtäävät toimenpiteet

1. Pohjois-Karjalan tulevaisuusrahaston periaatteiden päivittäminen jätteen synnyn ehkäisyn osalta
2. Yleisen hankintaohjeen päivitys
3. Julkaisujen tarveperustainen painaminen
4. Kankaisten puuvillapyhyherullien hankkiminen kaikkiin wc-tiloihin
5. Ohjeet toimitilan yksityiskäyttöön ja jätteettömämpien tilaisuuksien järjestämiseen
6. Kertakäyttöastioiden käytön lopettaminen, astioiden vuokrauspalveluiden hyödyntäminen
7. Kestävän paperinkäytön periaatteiden laatiminen
8. Turhien lehtitilausten peruminen

Kierrätyksen edistämiseen tähtäävät toimenpiteet

9. Kerroskohtaiset kierrätyspisteet ja työhuoneiden roskakoreista luopuminen
10. Pahvin ja muovinkeräyksen lisääminen keittiötiloihin ja kirjaamoon
11. Uuden kierrätyskokonaisuuden hankkiminen keittiötilaan
12. Pakkausmuovin keräys pihan roskakatokseen

Tietoisuuden lisäämiseen tähtäävät toimenpiteet

13. Sisäisen viestinnän tehostaminen
14. Lajittelukampanja uusien toimintatapojen jalkauttamiseksi
15. Hankintaosaamisen kehittäminen koulutusta lisäämällä
16. Kestävän kehityksen yhteiskuntasopimuksen laatiminen
17. Kiertotalouden green deal -sopimus

Lähteet

Circwaste (2022) Kiertotaloushankintojen käsikirja. [https://issuu.com/suomenymparistokeskus/docs/circwaste_kiertotaloushankintojen_k_sikirja_18.5.?fr=sNTBjZDQyODg3NjA] Viitattu 25.8.2022

HSY (2010) Parhaat käytännöt toimistossa – Fiksu vähentää jätettä. [<http://www.ekotuki.net/sites/beta.ekotuki.net/files/julkaisut/tiedostot/Parhaat%20k%C3%A4yt%C3%A4nn%C3%B6t%20toimistossa.pdf>]. Viitattu 19.8.2022

Kaipainen, J. (2006) Kuntien roskasota. Kunnallisanalan kehittämissäätiön tutkimusjulkaisu 55.

Lamberg, J. (2003) Kotitalousjätteiden lajittelumotivaatio. Jyväskylän yliopisto. Selvityksiä ja katsauksia 44.

Lindström (2022) Käsipyhyheannostelijat ja käsipyhyherullat. [<https://lindstromgroup.com/fi/wc-tilapalvelu/kasipyhyheannostelijat-ja-kasipyhyherullat/>] Viitattu 15.9.2022

Suomen ympäristökeskus (2020) Kotitalouksien jätteen kierrätysaste ei nouse riittävän nopeasti. [[https://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Kotitalouksien_jatteen_kierratysaste_ei_\(59416\)](https://www.syke.fi/fi-FI/Ajankohtaista/Kotitalouksien_jatteen_kierratysaste_ei_(59416))] Viitattu 6.9.2022

Valkonen, J., Pyyhtinen, O., Lehtonen T-K., Kinnunen, V. & Huilaja, H. (2019) Tervetuloa jäteyhteiskuntaan! Vastapaino: Tampere.

Valtioneuvosto (2021) Uusi suunta – Ehdotus kiertotalouden strategiseksi ohjelmaksi. Valtioneuvoston julkaisu 2021:1. [<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/162654>]

Ympäristöministeriö (2022) Kierrätyksestä kiertotalouteen – Valtakunnallinen jätesuunnitelma vuoteen 2027. Ympäristöministeriön julkaisu 2022:13. [<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/handle/10024/163978>]

Liite 1: Henkilöstökysely

Tämä kysely on osa selvitystä, jossa arvioidaan kuinka Pohjois-Karjalan maakuntaliiton toiminnassa voidaan vähentää syntyvän jätteen määrää ja haitallisuutta. Kysely toteutetaan Pohjois-Karjalan maakuntaliiton henkilöstölle osana Circwaste-hanketta, ja sen vastauksia hyödynnetään Sanni Penttisen ympäristöpolitiikan pro gradu -tutkielmassa. Kyselyyn vastataan anonyymisti.

Taustakysymykset

Osiossa arvioidaan omia lajittelutottumuksia ja -valmiuksia sekä Pohjois-Karjalan maakuntaliitossa tapahtuvan kierrättämisen nykytilaa.

Ikä

- 20–30
- 30–40
- 40–50
- 50–60
- 60–

Sukupuoli

- Nainen
- Mies
- En halua kertoa

Työskentelen

- Pääasiassa Pielisjoen linnassa
- Pääasiassa etänä
- Sekä Linnassa että etänä

Valitse kierrättämiseen ja lajitteluun liittyvät väittämät, jotka pitävät kohdallasi paikkansa

- Kierrättäminen on minulle tärkeää
- Kierrättäminen on minulle yhdentekevää
- Jätteiden lajittelu on minulle helppoa
- Jätteiden lajittelu on minulle vaikeaa
- Maakuntaliiton tiloissa kierrätetään mielestäni riittävästi
- Maakuntaliiton tiloissa tulisi kiinnittää enemmän huomiota kierrättämiseen
- Tarvitsen ohjausta ja ohjeita lajitteluun ja kierrättämiseen
- Pyrin omalla toiminnallani vähentämään syntyvän jätteen määrää työpaikalla
- Olen valmis muuttamaan totuttuja toimintatapoja jätteen synnyn vähentämiseksi
- Lajittelu ei kuulu minun tehtäviini

Vertaile lajittelutottumuksiasi kotona ja työpaikalla

- Lajittelen jätteeni tunnollisemmin kotona kuin työpaikalla
- Lajittelen jätteeni tunnollisemmin työpaikalla kuin kotona
- Lajittelen jätteeni yhtä tunnollisesti sekä kotona että työpaikalla
- En lajittele jätteitä kotona enkä työpaikalla

Minkä kouluarvosanan antaisit koko Pohjois-Karjalan maakuntaliiton jätteiden lajittelulle ja kierrätykselle?

- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

Perustele vastauksesi.

Minkä kouluarvosanan antaisit itsellesi työpaikalla tapahtuvasta jätteiden lajittelusta ja kierrätyksestä?

- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9
- 10

Perustele vastauksesi.

Arvioi työhuoneessasi syntyvää jätettä

Työhuoneella tarkoitetaan Pielisjoen linnassa sijaitsevaa työskentelytilaa, ei kotitoimistoa.

Minkälaista jätettä työhuoneessasi syntyy? Valitse kaikki jätejakeet, jotka pitävät kohdallasi paikkansa.

- Paperi
- Muovi
- Kartonki
- Metall

- Sähkö- ja elektroniikkaromu
- Biojäte
- Lasi
- Sekajäte
- Muu, mikä _____

Käytätkö työpisteelläsi olevaa roskakoria?

- Kyllä
- En

Lajitteletko työhuoneessasi syntyvät jätteet?

- Kyllä
- En

Olisitko valmis lajittelemaan työhuoneessasi syntyvät jätteet?

- Kyllä
- En

Kommentteja ja kehitysehdotuksia työhuoneessa syntyvien jätteiden käsittelyyn liittyen

Arvioi keittiötiloissa syntyvää jätettä

Keittiötilalla viitataan Pielisjoen linnan keittiöön. Tiesithän, että Linnan keittiöstä löytyy keräysastiat sekajätteelle, biojätteelle sekä lasi- ja metallijätteelle?

Minkälaista jätettä tuotat keittiötiloissa? Valitse kaikki jätejakeet, jotka pitävät kohdallasi paikkansa.

- Paperi
- Muovi
- Kartonki
- Metalli
- Sähkö- ja elektroniikkajäte
- Biojäte
- Lasi
- Sekajäte
- Muu, mikä _____

Lajitteletko keittiötiloissa syntyvät jätteet (biojäte, metalli, lasi)?

- Kyllä
- En

Lajittelisitko keittiössä pahvit ja muovit, jos se olisi mahdollista?

Kyllä

En

Kommentteja ja kehitysehdotuksia keittiön jäte- ja kierrätysasioihin liittyen

Arvioi käyttäytymisesi vaikutusta maakuntaliiton paperinkulutukseen

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton paperinkulutus koostuu kopiopaperista, maakuntaliiton julkaisuista, Pielisjoen linnaan tilattavista sanomalehdistä sekä wc- ja käsipyyhepaperista. Kyselyssä keskitytään tulostamiseen, sanomalehtiin sekä julkaisuihin.

Tulostaminen

Tulostan työssäni paperitulosteita

Päivittäin

Viikoittain

Kuukausittain

En lainkaan

Minkä tyyppisiä dokumentteja tulostat?

Tulostan kopiot kaksipuoleisena

Aina

Usein

Silloin tällöin

En koskaan

Harkitsen tulostamisen tarvetta ennen tulostamista

Kyllä

En

Tulostuskäyttämiseni on muuttunut viimeisten vuosien aikana

Kyllä, tulostan vähemmän kuin ennen

Kyllä, tulostan enemmän kuin ennen

Tulostuskäyttämiseni ei ole muuttunut

Arvioi, minkä vuoksi tulostamisesi on vähentynyt

Arvioi, minkä vuoksi tulostamisesi on lisääntynyt

Sanoma- ja aikakauslehdet

Luen työpaikalla paperisia sanoma- ja aikakauslehtiä

- Paljon (3–5 lehteä/pvä)
- Jonkin verran (1–2 lehteä/pvä)
- Silloin tällöin
- En lue lehtiä työpaikalla

Luen työpaikalla seuraavia paperisia sanoma- ja aikakauslehtiä

- Helsingin Sanomat
- Heinäveden Lehti
- Karjalainen
- Karjalan Sanomat
- Koti-Karjala (Keski-Karjalan paikallislehti)
- Kotiseutu-uutiset
- Kuntalehti
- Kuntatyönantaja
- Lieksan Lehti
- Maaseudun Tulevaisuus
- Outokummun seutu
- Pielisjokiseutu
- Pogostan sanomat
- Puruvesi
- Työ Terveys Turvallisuus -lehti
- Vaarojen Sanomat
- Viikko Pohjois-Karjala
- Ylä-Karjala

Luen työpisteellä sähköisiä sanoma- ja aikakauslehtiä sekä muita sähköisiä uutispalveluita

- Paljon (3–5 sivustoa/pvä)
- Jonkin verran (1–2 sivustoa/pvä)
- Silloin tällöin
- En lue sähköisiä lehtiä tai uutispalveluita työpisteellä

Luen työpaikalla seuraavia sähköisiä sanoma- ja aikakauslehtiä

- HS Digi
- Heinäveden Lehti
- Karjalainen
- Karjalan Sanomat
- Koti-Karjala (Keski-Karjalan paikallislehti)
- Kotiseutu-uutiset
- Kuntalehti
- Kielikello
- Lieksan Lehti
- Maaseudun Tulevaisuus
- Outokummun seutu
- Pielisjokiseutu
- Pogostan sanomat
- Puruvesi
- Työ Terveys Turvallisuus -lehti
- Vaarojen Sanomat
- Viikko Pohjois-Karjala
- Ylä-Karjala

Maakuntaliiton julkaisut

Luen Pohjois-Karjalan maakuntaliiton julkaisut mieluiten

- Sähköisinä
- Paperisina

Olisitko valmis siirtymään täysin sähköisiin julkaisuihin?

- Kyllä
- En

Perustele vastauksesi: mikä tukee sähköisiin julkaisuihin siirtymistä, tai miksi paperijulkaisut tulisi säilyttää?

Arvioi työtehtävissäsi tekemiäsi hankintoja

Hankinnat ovat tavaroita ja palveluita, joita maakuntaliitto hankkii ulkopuolisilta palveluntarjoajilta. Hankintoihin lasketaan hankintalain mukaiset kansallisen kynnysarvon ylittävät ja alittavat hankinnat aina asiantuntijapalveluista toimistokalusteisiin ja tilaisuuksien tarjoiuihin. Tässä kyselyssä käsitellään vain tuotehankintoja.

Teen työssäni tuotehankintoja

Kyllä

En

Mikäli mahdollista, suosin palveluita tuotteen sijaan

Kyllä

En

Tuotetta hankkiessani hankintapäätökseen vaikuttaa

	Ei lainkaan	Vähän	Jonkin verran	Paljon
Hinta	☐	☐	☐	☐
Toimitusnopeus	☐	☐	☐	☐
Jatkokäyttömahdollisuudet	☐	☐	☐	☐
Kierrätettävyyys	☐	☐	☐	☐
Materiaali	☐	☐	☐	☐
Kotimaisuus	☐	☐	☐	☐
Energiätehokkuus	☐	☐	☐	☐
Vähäpäästöisyys	☐	☐	☐	☐
Ympäristömerkit	☐	☐	☐	☐
Totutut toimintatavat	☐	☐	☐	☐
Tuttu toimittaja	☐	☐	☐	☐
Voimassaoleva sopimus	☐	☐	☐	☐
Joku muu, mikä _____	☐	☐	☐	☐
	☐	☐	☐	☐

Vapaa sana

Kerro osiossa omin sanoin, kuinka liiton toiminnassa voitaisiin edistää kiertotaloutta ja vähentää syntyvän jätteen määrää.

Kuinka Pohjois-Karjalan maakuntaliiton toiminnassa syntyvän jätteen määrää voitaisiin mielestäsi vähentää?

Mitkä ovat mielestäsi maakuntaliiton suurimmat haasteet jätteen määrän vähentämisessä? Entä onko kierrättämiselle esteitä?

Muita kommentteja, kehitysehdotuksia tai palautetta teemaan liittyen

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton julkaisuja

Pohjois-Karjalan liiton nimi muuttui 1.1.2005
Pohjois-Karjalan maakuntaliitoksi

1993

- 1 Toimintasuunnitelma ja talousarvio 1.6.–31.12.1993
- 2 Kuntayhtymäsuunnitelma vuosiksi 1994–1998, toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodeksi 1994
- 3 Joensuun seudun seutukaava

1994

- 4 Toimintakertomus 1.6.–31.12.1993
- 5 Selvitys Tanskan maaseutualueille kohdistetuista EY:n rakennerahastojen tuista
- 6 Kuntayhtymäsuunnitelma 1995–1999, toimintasuunnitelma ja talousarvio 1995
- 7 Pohjois-Karjalan kehittämisohjelma vuosille 1995–1999
- 8 Pohjois-Karjalan maaseutuohjelma vuosille 1995–1999
- 9 Pohjois-Karjalan saaristo-ohjelma
- 10 Pohjois-Karjalan jätehuollon alueellinen yhteistyö sekä uudet käsittelymenetelmät
- 11 Pohjois-Karjalan EU-ohjelma vuosille 1995–1999
- 2. korjattu painos 1995
- 3. osittain korjattu painos 1996
- 12 Joensuun seudun kansainvälinen asema ja sen vaikutus seudun kehittämisstrategiaan

1995

- 13 Kylät ja kunnat kehittäjinä Itävallassa
- esimerkkinä syrjäinen Waldviertel
- 14 Maakunnan kehittämisrahan seurantaraportti vuodelta 1994
- 15 Raja-alueen kehittämisohjelma: Itä-Suomi ja Karjalan tasavalta
- 16 Asumisen tulevaisuus ja yhteistyö Joensuun seudulla
- 17 Toimintakertomus 1994
- 18 Pohjois-Karjalan kehittämisohjelma vuosille 1996–2000
- 19 Kuntayhtymäsuunnitelma 1996–2000, toimintasuunnitelma ja talousarvio 1996

1996

- 20 Pohjois-Karjalan kansainvälistymisstrategia
- 21 Maakunnan kehittämisrahan seurantaraportti vuodelta 1995
- 22 Toimintakertomus vuodelta 1995
- 23 Asunto-ohjelmointi Joensuun seudun kuntayhteistyössä
- 24 Pohjois-Karjalan matkailustrategia 1996–2000
- 25 Pohjois-Karjalan matkailufakta 1994
- 26 Pohjois-Karjalan maankäytön ja aluerakenteen periaatteet

- 27 Toiminta- ja taloussuunnitelma 1997–1999 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 1997

1997

- 28 Pohjois-Karjalan maakunnallinen tietostrategia, oppiva maakunta – luova periferia
- 29 Maakunnan kehittämisrahan seurantaraportti vuodelta 1996
- 30 Maakunnan kehittämisraha ja EU-raha Pohjois-Karjalassa vuosina 1995–1996
- 31 Toimintakertomus 1996
- 32 Toiminta- ja taloussuunnitelma 1998–2000 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 1998

1998

- 33 POKAT 2006: Pohjois-Karjalan maakunnan kehittämisen puitteet vuoteen 2006
- 34 Maakunnan kehittämisrahan seurantaraportti vuodelta 1997
- 35 POKAT 2006: Pohjois-Karjala uudelle vuosituhatluvulle
- 36 Toimintakertomus 1997 ja tilinpäätös 31.12.1997
- 37 Euroopan metsämaakunta 2010
- Pohjois-Karjalan metsästrategia vuosiksi 1998–2010
- 38 Kauneimmat Karjalasta – Karjalasta parhaimmat
- Pohjois-Karjalan maakuntatapahtuma Helsingissä 13.–15.6.1997, loppuraportti
- 39 Pohjois-Karjalan yritys- ja toimipaikkaselvitys vuosilta 1990–1997
- 40 Toiminta- ja taloussuunnitelma 1999–2001 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 1999

1999

- 41 Talkoilla tietoyhteiskuntaan
- Pohjois-Karjalan tietoyhteiskuntastrategia ja toimenpideohjelma 1999–2006
- 42 By Joint Work Party to the Information Society
- 43 Hyvinvointiklusteri Pohjois-Karjalassa
- realismia vai idealismia
- 44 Maakunnan kehittämisrahan seurantaraportti vuodelta 1998
- 45 Toimintakertomus 1998
- 46 Pohjois-Karjala – Osaamisen maakunta
- Maakunnan koulutusta koskevia kehittämislinjauksia

Pohjois-Karjalan maakuntaliiton julkaisuja

Pohjois-Karjalan liiton nimi muuttui 1.1.2005
Pohjois-Karjalan maakuntaliitoksi

1993

- 1 Toimintasuunnitelma ja talousarvio 1.6.–31.12.1993
- 2 Kuntayhtymäsuunnitelma vuosiksi 1994–1998, toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodeksi 1994
- 3 Joensuun seudun seutukaava

1994

- 4 Toimintakertomus 1.6.–31.12.1993
- 5 Selvitys Tanskan maaseutualueille kohdistetuista EY:n rakennerahastojen tuista
- 6 Kuntayhtymäsuunnitelma 1995–1999, toimintasuunnitelma ja talousarvio 1995
- 7 Pohjois-Karjalan kehittämisohjelma vuosille 1995–1999
- 8 Pohjois-Karjalan maaseutuohjelma vuosille 1995–1999
- 9 Pohjois-Karjalan saaristo-ohjelma
- 10 Pohjois-Karjalan jätehuollon alueellinen yhteistyö sekä uudet käsittelymenetelmät
- 11 Pohjois-Karjalan EU-ohjelma vuosille 1995–1999
- 2. korjattu painos 1995
- 3. osittain korjattu painos 1996
- 12 Joensuun seudun kansainvälinen asema ja sen vaikutus seudun kehittämisstrategiaan

1995

- 13 Kylät ja kunnat kehittäjinä Itävallassa
- esimerkkinä syrjäinen Waldviertel
- 14 Maakunnan kehittämisrahan seurantaraportti vuodelta 1994
- 15 Raja-alueen kehittämisohjelma: Itä-Suomi ja Karjalan tasavalta
- 16 Asumisen tulevaisuus ja yhteistyö Joensuun seudulla
- 17 Toimintakertomus 1994
- 18 Pohjois-Karjalan kehittämisohjelma vuosille 1996–2000
- 19 Kuntayhtymäsuunnitelma 1996–2000, toimintasuunnitelma ja talousarvio 1996

1996

- 20 Pohjois-Karjalan kansainvälistymisstrategia
- 21 Maakunnan kehittämisrahan seurantaraportti vuodelta 1995
- 22 Toimintakertomus vuodelta 1995
- 23 Asunto-ohjelmointi Joensuun seudun kuntayhteistyössä
- 24 Pohjois-Karjalan matkailustrategia 1996–2000
- 25 Pohjois-Karjalan matkailufakta 1994
- 26 Pohjois-Karjalan maankäytön ja aluerakenteen periaatteet

- 27 Toiminta- ja taloussuunnitelma 1997–1999 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 1997

1997

- 28 Pohjois-Karjalan maakunnallinen tietostrategia, oppiva maakunta – luova periferia
- 29 Maakunnan kehittämisrahan seurantaraportti vuodelta 1996
- 30 Maakunnan kehittämisraha ja EU-raha Pohjois-Karjalassa vuosina 1995–1996
- 31 Toimintakertomus 1996
- 32 Toiminta- ja taloussuunnitelma 1998–2000 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 1998

1998

- 33 POKAT 2006: Pohjois-Karjalan maakunnan kehittämisen puitteet vuoteen 2006
- 34 Maakunnan kehittämisrahan seurantaraportti vuodelta 1997
- 35 POKAT 2006: Pohjois-Karjala uudelle vuosituhatluvulle
- 36 Toimintakertomus 1997 ja tilinpäätös 31.12.1997
- 37 Euroopan metsämaakunta 2010
- Pohjois-Karjalan metsästrategia vuosiksi 1998–2010
- 38 Kauneimmat Karjalasta – Karjalasta parhaimmat
- Pohjois-Karjalan maakuntatapahtuma Helsingissä 13.–15.6.1997, loppuraportti
- 39 Pohjois-Karjalan yritys- ja toimipaikkaselvitys vuosilta 1990–1997
- 40 Toiminta- ja taloussuunnitelma 1999–2001 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 1999

1999

- 41 Talkoilla tietoyhteiskuntaan
- Pohjois-Karjalan tietoyhteiskuntastrategia ja toimenpideohjelma 1999–2006
- 42 By Joint Work Party to the Information Society
- 43 Hyvinvointiklusteri Pohjois-Karjalassa
- realismia vai idealismia
- 44 Maakunnan kehittämisrahan seurantaraportti vuodelta 1998
- 45 Toimintakertomus 1998
- 46 Pohjois-Karjala – Osaamisen maakunta
- Maakunnan koulutusta koskevia kehittämislinjauksia

2000

- 47 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2000–2002 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2000
- 48 Maakunnan kehittämisrahan seurantaraportti vuodelta 1999
- 49 Tilinpäätös 31.12.1999
- 50 Katsaus Pohjois-Karjalan toimialarakenteeseen vuosina 1990–1997
- 51 Suurpedot Pohjois-Karjalassa
- Pohjoiskarjalaisten luonnonkäyttäjien kokemuksia suurpedoista
Large terrestrial carnivores in North Karelia
- 52 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2000–2003 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2001
- 53 Pohjois-Karjalan elintarvikekluusterin kehittämisstrategia 2000–2006

2001

- 54 Ihmisen mittainen Pohjois-Karjala
- Metkujen maaseutupolitiikka
- 55 Tilinpäätös 31.12.2000
- 56 Palvelujen haun suuntautuminen Pohjois-Karjalassa vuonna 2000
- 57 Pohjois-Karjalan aluerakenteen vaihtoehtoja
- Keskusteluasiakirja
- 58 Pohjois-Karjalan aluerakenteen vaihtoehtoja
- Tiivistelmä
- 59 Urban regions in KASPNET area
- Urban structures
- 60 Pohjois-Karjalan palvelurakenneselvitys
- 61 KASPNET – Summary of Urban Structures
- 62 Teknologian kehittämisen haasteet ja mahdollisuudet Pohjois-Karjalassa
- 63 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2002–2004 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2002

2002

- 64 Pohjois-Karjalan maakunnan TASKUTIETO 2002–
- 65 Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma
- 66 Toimintakertomus 2001
- 67 Hyvinvointi Pohjois-Karjalassa 2006
- 68 Pohjois-Karjalan yritys- ja toimipaikkaselvitys
- 69 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2003–2005 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2003

2003

- 70 Toimintakertomus 2002
- 71 Kulttuurista lisää voimaa ja työtä!
- Pohjois-Karjalan kulttuuristrategia 2003–2006
- 72 Maakuntaohjelma POKAT 2006
- Pohjois-Karjala hyvästä paremmaksi

- 73 Pohjois-Karjalan matkailun nousu vuoteen 2006
- Pohjois-Karjalan matkailustrategian päivitys
- 74 Pohjois-Karjalan aluerakenteen ja maankäytön tavoitteet ja aluerakenne 2020
- 75 Pohjois-Karjalan virkistys- ja luontopalvelut
- 76 Raitis Elämä -projekti 2000–2003
- Loppuraportti
- 77 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2004–2006 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2004
- 78 Pohjois-Karjalan Hyvinvointiohjelman toimeenpanosuunnitelma

2004

- 79 Nopeat tietoliikenneyhteydet kylille ja haja-asutusalueille
- 80 Pohjois-Karjalan kehittämisrahasto 10 vuotta
- 1994–2003
- 81 Toimintakertomus 2003
- 82 Pohjois-Karjalan muovi- ja metalliteollisuuden kehittämisstrategia
- 83 Pohjois-Karjalan kulttuuriympäristöt
- 84 Pohjois-Karjalan Eurooppa-strategia
- 85 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2005–2007 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2005
- 86 Joensuun ydinkaupunkiseudun palvelu- ja rakenne-selvitys
- 87 Rantojen käytön periaatteet Pohjois-Karjalassa

2005

- 88 Innovatiiviset toimet Itä-Suomessa
- 89 Elävänä Pohjois-Karjalassa 2025
- 90 Toimintakertomus 2004
- 91 Näkökulmia Pohjois-Karjalan tietoyhteiskunta-kehitykseen
- 92 Tilaa tulevaisuuden tekijöille
- Pohjois-Karjalan nuorisostrategia
- 93 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2006–2008 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2006
- 94 Pohjois-Karjalan maakuntasuunnitelma 2025
- 95 Pohjois-Karjalan työllisyysstrategia 2005–2010
- 96 Maakunta liikkumaan – Pohjois-Karjalan liikunta- ja urheilustrategia

2006

- 97 Pohjois-Karjalan maakuntakaava, maakuntavaltuusto 21.11.2005 – Tiivistelmä
- 98 Toimintakertomus 2005
- 99 POKAT 2010
- Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma 2007–2010
- 100 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2007–2009 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2007

101 POKAT 2010 – Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma 2007–2010 – Ympäristöselostus

2007

- 102 Pohjoiskarjalaisen koulutusyhteistyön uusi malli
- Hankkeen loppuraportti
- 103 Niiralan raja-aseman liikenneselvitys 2007
- 104 Toimintakertomus 2006
- 105 Pohjois-Karjalan bioenergiaohjelma 2015
- 106 Yhteistä Hyvää – Pohjois-Karjalan hyvinvointialan järjestöstrategia 2015
- 107 Pohjoiskarjalainen hyvinvointi – Pohjois-Karjalan hyvinvointiraportti 2007
- 108 Pohjois-Karjalan matkailustrategia 2007–2013
- 109 Ruoasta Elämys – Pohjois-Karjalan elintarvikealan kehittämisohjelma 2007–2010
- 110 Kulttuuri Pohjois-Karjalan aluekehityksessä
- Strategiset valinnat 2007–2013
- 111 Kohti kilpailukyistä ja osaavaa Itä-Suomea
Aluerakenteen kehityksen suuntaviivoja/
Tiivistelmä
Towards a Competitive and Competent Eastern Finland
Regional structure development trends/
Summary
- 112 Kohti kilpailukyistä ja osaavaa Itä-Suomea
Aluerakenteen kehityksen suuntaviivoja
- 113 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2008–2010 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2008

2008

- 114 Pohjois-Karjalan maakuntakaava (1. vaihekaava)
Osa A: Kaavaselostus
Osa B: Ehdotusvaiheen palaute
Osa C: Liitekartat
- 115 Toimintakertomus 2007
- 116 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2009–2011 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2009
- 117 Kehittämisprojektista palveluksi – Itä-Suomen Innovatiiviset toimet -ohjelman arviointi
- 118 The Path from Development Project to Service – Evaluation of the Innovative Actions in Eastern Finland Programme
Summary
Kehittämisprojektista palveluksi – Itä-Suomen Innovatiiviset toimet -ohjelman arviointi
Tiivistelmä

2009

- 119 Pohjois-Karjalan yritys selvitys 2008
- 120 Toimintakertomus 2008
- 121 Pohjois-Karjalan hyvinvointiohjelma 2015
- Strategiaosa

122 Pohjois-Karjalan kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveyssektorin työvoimatarpeiden ennakkointiraportti 2010–2030

123 Pohjois-Karjalan terveydenhuolto- ja sosiaalipalveluyritysten tunnuslukuja 2000-luvulta

124 Ilmastonmuutos Pohjois-Karjalan mahdollisuutena

125 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2010–2012 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2010

2010

- 126 Kaivannaistoiminta Pohjois-Karjalan aluekehityksessä – Strategiset valinnat 2010–2014
- 127 Pohjois-Karjalan strategia 2030
- Maakuntasuunnitelma
- 128 POKAT 2014 – Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma 2011–2014
- 129 POKAT 2014 – Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma 2011–2014
- Ympäristöselostus
- 130 Pohjois-Karjalan hyvinvointiohjelma 2015
- Toteuttamissuunnitelma 2010–2011
- 131 Pohjois-Karjalan teknologiateollisuuden kehittämisohjelma 2015 – Uusiutuva teknologiateollisuus
- 132 Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma
- 133 Tilinpäätös 2009
- 134 Rural Transport Solutions in Northern Periphery
- 135 Pysäkillä vai kotoa – Joukkoliikenteen nykytila ja tulevaisuuden suunta Pohjois-Karjalassa
- 136 Pohjois-Karjalan maakuntakaavan täydennys (2.vaihe)
- 137 Siitä on lähdettävä, että tähän on tultu – Hyvinvointialan monitoimijaisen yhteistyökäytäntöjen selvitystyö Joensuun seudun kunnissa liittyen sosiaalipalvelujen tuottamiseen
- 138 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2011–2013 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2011

2011

- 139 Pietarin ja Helsingin välinen nopea ratayhteys – Liikenteelliset ja aluetaloudelliset vaikutukset Karjalan kehityskäytävällä
- 140 Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma, Ilomantsi
- 141 Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma, Pielisen Karjala
- 142 Pohjois-Karjalan koulutus- ja sivistysstrategia 2014, Osa 1: Strategiaosa
Osa 2: Liitteet
- 143 ”Tankit täyteen” Pohjois-Karjalan elintarvikeohjelma 2014
- 144 Tilinpäätös 2010
- 145 Paikallisesti – Uusiutuvasti – Vietävän tehokkaasti Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelma 2020
- 146 Pohjois-Karjalan kv-toimintaohjelma
- 147 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2012–2014 ja talousarvio 2012

- 148 Itä-Suomi uusiutuu – Itä-Suomen bioenergiaohjelma 2020
149 Pielisen Karjalan joukkoliikenteen palvelutaso

2012

- 150 Pohjois-Karjalan hyvinvointiohjelma 2015
- Toteuttamissuunnitelma 2012–2013
151 Paikallisesti – Uusiutuvasti – Vietävän tehokkaasti
Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelma 2020
Tiivistelmä
Locally – Renewably – Efficiently
Climate and Energy Programme of North Karelia 2020
A Summary
152 Vaikuttavuutta etsimässä – Pohjoiskarjalaisten,
vuonna 2004–2010 toteutettujen
bioenergiahankkeiden arviointi
153 Kysely venäläisille matkailijoille Niiralassa 2011
154 Tilinpäätös 2011
155 Materiaali- ja energiatehokas toimisto
156 DART – Declining Ageing and Regional Transformation
Suomenkielinen käsikirja väestön ikääntymisen ja
vähentämisen alueellisista ratkaisumalleista
157 Pielisen Karjalan työmarkkinaselvitys
158 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2013–2015 ja
talousarvio 2013

2013

- 159 Pohjois-Karjalan hyvinvointiohjelma 2015
- Toteuttamissuunnitelma 2013–2014
160 Tilinpäätös 2012
161 Uusia kokemuksia – vaihtuvia maisemia
Selvitys pohjoiskarjalaisten vanhuuseläkeläisten
matkailukokemuksista ja -tarpeista
162 Pohjois-Karjalan maakunnallisten virkistyspalvelujen
ylläpito
Osaraportti 1: Kärkireitit ja ylläpidon rahoitusmalli
Osaraportti 2: Ylläpidon vaihtoehtoiset toimintamallit
Osaraportti 3: Monikäyttöreitistöjen sopimusmallit
Tiivistelmä
163 Venäjän ja EU:n välisen viisumivapauden vaikutukset
Pohjois-Karjalassa
164 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2014–2016 sekä
tulostavoitteet ja talousarvio 2014

2014

- 165 Pohjois-Karjalan maakuntakaavan kolmas vaihe
Maakuntakaavaselostus
Liite 1 Valtakunnallisesti ja maakunnallisesti
merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt
Pohjois-Karjalassa
Liite 2 Natura-arviointi

- 166 Pohjois-Karjalan hyvinvointikertomus 2013
167 Pohjois-Karjalan palvelutarvekartoitus – 55- ja
65-vuotiaiden arviota palvelujen nykytilasta ja niiden
tulevaisuudesta
168 Tilinpäätös 2013
169 POKAT 2017 – Työtä, elinvoimaa ja hyvinvointia
kestävästi Pohjois-Karjalaan
Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma 2014–2017
170 Ympäristöselostus – Pohjois-Karjalan maakunta-
ohjelma 2014–2017
171 Seniorimatkailun hyvät käytännöt
172 Pohjois-Karjalan matkailun teema- ja
toimenpideohjelma 2014–2020
173 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2015–2017 sekä
tulostavoitteet ja talousarvio 2015

2015

- 174 Tilinpäätös 2014
175 MIUN YHISTYS - Pohjois-Karjalan
yhdistysohjelma 2015–2020
176 Pohjois-Karjalan kansainvälistymisen
toimenpideohjelma
177 Kaivannaistoiminta Pohjois-Karjalan
aluekehityksessä – Strategiset valinnat 2015–2017
178 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2016–2018 sekä
tulostavoitteet ja talousarvio 2016
179 Hyvinvointia ja kasvua kulttuurituotannosta –
Kulttuurin ja luovien alojen toimenpidesuunnitelma
vuoteen 2017

2016

- 180 Tilinpäätös 2015
181 Pohjois-Karjalan ennakoidun rakennemuutoksen
suunnitelma
182 Vetovoimaisuus 2015 – Kyselytutkimus
Pohjois-Karjalan ja Joensuun seudun
vetovoimatekijöistä
183 Pohjois-Karjalan kuntien vastuu
pitkäaikaistyöttömyydestä – Selvitys kuntien
työmarkkinatuen maksuvastuusta
184 Pohjois-Karjalan 4. vaihemaakuntakaava
Maakuntakaavaselostus
Liite 1 Natura-arvioinnin tarveharkinta
185 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2017–2019 sekä
tulostavoitteet ja talousarvio 2017

2017

- 186 Tilinpäätös 2016
187 POKAT 2021 – Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma
2018–2021
188 Ympäristöselostus – Pohjois-Karjalan
maakuntaohjelma POKAT 2021
189 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2018–2019 sekä
tulostavoitteet ja talousarvio 2018

2018

- 190 Tilinpäätös 2017
- 191 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2019–2020 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2019

2019

- 192 Tilinpäätös 2018
- 193 Iloa ja elinvoimaa osaamisesta – Pohjois-Karjalan koulutus- ja sivistysstrategia 2019–2021
- 194 Pohjois-Karjala hyvinvoinnin edelläkävijäksi – Hyvinvointistrategia 2020-2025
- 195 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2020–2021 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2020

2020

- 196 Tilinpäätös 2019
- 197 Pohjois-Karjalan strategia 2040
- 198 Pohjois-Karjalan liikennejärjestelmäsuunnitelma 2030

2021

- 199 Pohjois-Karjalan ilmasto- ja energiaohjelma 2030
- 200 Tilinpäätös 2020
- 201 Pohjois-Karjalan maakuntakaava 2040
 - Kaavaselostus
 - Liite 1. Maakuntakaavamerkinnot teemoittain
 - Liite 2. Yhteenveto lausunnoista ja mielipiteistä
 - Liite 3. Natura-arvioinnin tarveharkinta
 - Merkinnät ja määräykset
- 202 POKAT 2025 – Pohjois-Karjalan maakuntaohjelma 2022–2025
- 203 Yhteistyössä hyvinvointia – Pohjois-Karjalan yhdistysohjelma 2021-2025
- 204 Toiminta- ja taloussuunnitelma 2022-2024 sekä tulostavoitteet ja talousarvio 2022

2022

- 205 Tilinpäätös 2021
- 206 Pohjois-Karjalan kulttuurihyvinvointisuunnitelma 2022–2025
- 207 Arkkitehtuurin moderneja piirteitä Pohjois-Karjalassa
- 208 Kestävät valinnat osaksi organisaation arkea

POHJOIS-KARJALA
Maakuntaliitto